

УДК 657.1:657.6+658.14 Асист. І.І. Стеців, канд. екон. наук – Львівська КА

ПЕРВИННИЙ ОБЛІК ГОТІВКОВО-БЕЗГОТІВКОВИХ РОЗРАХУНКІВ ТА ЗНАЧЕННЯ ЙОГО СХЕМИ ДЛЯ КОНТРОЛЮ ТАКИХ ОПЕРАЦІЙ

Розглянуто проблему розрахунків через внесення готівки в банк для зарахування на поточний рахунок постачальника за товари (роботи, послуги). Запропоновано назву такого виду розрахунків та схему первинного обліку у кожного учасника операції.

Assist. I.I. Stetsiv – Commercial Academy of L'viv

The name of such kind of accounts and circuit of the primary account at each participant of operation is offered.

The problem of accounts is considered by entering cash money into bank for transfer on the current account of the supplier for the goods (work, service).

Метою ведення бухгалтерського обліку є формування і надання інформації користувачам про господарську діяльність підприємства [1]. Облікову інформацію створює процес обліку. Першим етапом облікового процесу є первинний облік, який передбачає фіксацію фактів здійснення господарських операцій у первинних документах. Облікові операції цього етапу забезпечують якість, достовірність і корисність облікової інформації і є основою процесу обліку та контролю господарської діяльності підприємства. Це обумовлює суворість і чіткість вимог до складання документів та регламентацію відповідальності за організацію первинного обліку. Необхідно зазначити, що бухгалтерський облік передбачає використання величезної кількості різноманітних первинних документів. Вони відрізняються за формою і змістом, порядок їх складання визначається численними нормативно-правовими та методологічними документами, до складання первинних документів залучаються різні посадові особи. Тому первинний облік найбільш громіздкий і відповідальний етап облікового процесу.

За таких умов, на наш погляд, важливу роль відіграє схема облікового процесу, яка передбачає визначення комплексу документів для відображення тієї чи іншої господарської операції в обліку та порядку їх подання в бухгалтерію. Особливе значення така схема має при здійсненні перевірок зовнішніми службами контролю і податковою зокрема. У практиці перевірок часті випадки, коли через відсутність такої схеми безпідставно нараховуються штрафні санкції.

У спеціальній літературі з бухгалтерського обліку в основному висвітлюється порядок оформлення господарських операцій за розрізами обліку (топологічними ділянками). За окремими з них це виправдано. Але такі як облік розрахункових операцій, на наш погляд, вимагають іншого порядку, який може реалізуватися у повному обсязі тільки через схему облікового процесу. Це стосується, насамперед, розрахунків з постачальниками і покупцями за товари, роботи (послуги).

Протягом останніх років широке розповсюдження знайшов такий вид розрахунків, при якому покупець (замовник) проводить оплату за товари, продукцію, послуги готівкою в касу банку для зарахування на поточний рахунок постачальника (продавця). Зауважимо, що такі операції НБУ визначені

та дозволені зокрема п. 1.4 Інструкції "Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті" роз'яснює, що перерахування банками за дорученням підприємств і фізичних осіб коштів, унесених ними готівкою в касу банку, на рахунки отримувачів коштів є безготівковими розрахунками [2]. П. 2.7 Положення "Про ведення касових операцій у національній валюті України" дає змогу розрахунки готівкою в межах 10 тис., грн., і визначає: "Якщо підприємства (підприємці) та фізичні особи здійснюють готівкові розрахунки без відкриття поточного рахунку шляхом унесення до установ банків готівки для подальшого перерахування її на рахунки інших підприємств (підприємців) або фізичних осіб, то такі розрахунки для платників коштів є готівковими, а для отримувачів коштів – безготівковими" [3]. Огляд літературних джерел у галузі бухгалтерського обліку [4-7] дає змогу зробити висновок, що порядок документального оформлення таких операцій у комплексному порядку не висвітлено. Наслідки цієї ситуації можна продемонструвати, навівши такий приклад. У червні 2004 р. податкова інспекція Франківського району Львова, використовуючи невизначеність щодо документального оформлення за такою операцією, нарахувала ТзОВ "Х" штраф за не оприбуткування готівки в касу в сумі 20000 грн. Після численних скарг рішення скасоване, але такий факт доводить, що існує проблема, яка потребує вирішення.

Тому метою даної роботи є створення схеми первинного обліку розрахункових операцій за товари (роботи, послуги) з оплатою їх покупцем (замовником) через каси банку та визначення виду таких розрахунків. На наш погляд, такий вид розрахунків повинен мати назву готівково-безготівкові.

Перш за все, необхідно окреслити сферу здійснення господарських операцій та їх документального оформлення, щоб охопити всі господарські події, які виникають у процесі відпуску товарів (робіт, послуг) та проведення розрахунків за них шляхом внесення готівки покупцем (замовником) для зарахування її на поточний рахунок продавця (постачальника). Необхідно зауважити, що учасниками таких операцій можуть виступати юридичні особи (платники і не платники ПДВ), підприємці, ті чи інші одночасно. Залежно від учасників буде змінюватися схема облікового процесу. Розглянемо, насамперед, ситуацію за якої учасниками є суб'єкти господарювання – юридичні особи. У даному випадку операції здійснює постачальник і покупець по чергово в певній послідовності і вони взаємопов'язані. Покупець робить замовлення (усно чи письмово) на товар (роботи, послуги), яке може мати різну форму. Постачальник виписує рахунок на оплату товару (послуг) з реєстрацією його в книзі обліку рахунків. Представник покупця отримує в касі свого підприємства готівку у підзвіт і вносить її в банк для зарахування на поточний рахунок постачальника, отримуючи при цьому квитанцію банку. У встановлені терміни він становить авансовий звіт про використання коштів, до якого додає квитанцію. Відпуск товару (послуги) переважно здійснюється за умови надходження коштів на поточний рахунок постачальника, що підтверджується випискою банку та касовим ордером. Але в будь якому випадку він оформлюється постачальником накладною у двох екземплярах (актом виконаних робіт, довідкою), а покупець подає довіреність типової форми № М-2

постачальнику на отримання цінностей. При цьому якщо учасники – платники ПДВ, то постачальник виписує і податкову накладну покупцю за фактом надходження коштів на рахунок, або при відпуску товару (робіт, послуг). Отже, в бухгалтерському обліку постачальника ця операція буде відображена: в журналі обліку рахунків; у виписці банку з поточного рахунку, з якої додано ордер; у накладній (акті, довідці) на відпуск товарів (робіт, послуг), до якої додана довіреність на їх отримання; у податковій накладній та книзі продажу товарів (робіт, послуг).

У бухгалтерському обліку покупця вона знайде вираження: у журналі типової форми К 03, видатковому касовому ордері К 02, касовій книзі К 04, в авансовому звіті з доданою квитанцією банку на внесення коштів, рахунку, у книзі обліку довіреностей, у накладній (акті, довідці) на отримання цінностей, податковій накладній і книзі придбання товарів (робіт, послуг).

Наведена вище схема дає змогу правильно відображати операції щодо готівково-безготівкових розрахунків у бухгалтерському обліку постачальників і покупців. Вона сприяє ефективному і фаховому проведенню контролю таких операцій як у кожного учасника, так і в цілому за операцією і забезпечує усунення непорозумінь при здійсненні перевірок та ситуацій, які завдають матеріальних та моральних збитків суб'єктам процесу контролю.

Література

1. **Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні:** Закон України від 16.07.99 № 996 – XIV (із змінами і доповненнями).
2. **"Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті"** Інструкція НБУ від 21.01.2004 р., № 22.
3. **Положення "Про ведення касових операцій у національній валюті в Україні"**, затверджено постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р., № 6371.
4. **Рудницький В.С., Лазаришина І.Д., Бачинський В.І., Поліщук В.Л.** Організація первинного обліку та економічного аналізу на прикладі підприємств торгівлі: Навч. посібник. – К.: ВД "Професіонал", 2004. – 480 с.
5. **Пуздрач Л.І., Куцик П.О.** Бухгалтерський облік на підприємствах сфери обігу споживчої кооперації. Частина 1: Навч. посібник. – Львів: Вид-во ЛКА, 2003. – 104 с.
6. **Ткаченко Н.М.** Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник. – 5-те вид., допов. й перероб. – К.: А.С.К., 2000 -784 с.
7. **Сопко В.** Бухгалтерський облік: Навч. посібник. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 578 с.

УДК 339.725.2:338(477)

*Асист. С.М. Лихолат;
студ. Н.І. Фляк – Львівська КА*

ПРОБЛЕМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ

Розглянуто позитивні й негативні фактори, що впливають на залучення іноземних інвестицій в економіку країни; механізм залучення іноземних інвестицій.

Ключові слова: механізм залучення інвестицій, нечесна конкуренція, прибуток, банкрутство, інтеграція.